

TILASTOLLINEN PÄÄTOIMISTO,
STATISTISKA CENTRALBYRÅN,

Helsinki
Helsingfors

Arkisto

Laatija - Referent

Pvm - Datum

No

Jorma Linnaila
vt. vanhempi tutkija
440 271/22

26.2.1969

HI 1969:1

KOTITALOUKSIEN TULOT JA TULOJEN KÄYTTÖ KULUTUKSEEN JA SÄÄSTÄMISEEN SUURALUEITTAIN JA VÄESTÖRYHMITÄIN

Vuoden 1966 kotitaloustiedustelun ennakkotietoja (III)

Vuoden 1966 kotitaloustiedustelun rungon muodosti verraten laaja ja yksityiskohtainen kulutustutkimus, josta on jo aikaisemmin julkaistu ennakkotietoja¹⁾. Kulutusmenojen ohella pyrittiin tutkimuksessa selvittämään myös kotitalouksien tulot ja säästäminen, joita koskevat perustiedot kerättiin henkilökohtaisin haastatteluin samassa yhteydessä kuin selvitettiin kestokulutustavaroiden hankintoja.

Kotitaloustiedustelussa käytettyä tulonmuodostuksen ja tulojen käytön laskentatapaa voidaan kuvata seuraavalla budjettiyhtälöllä.

$$Y + T_s - V - T_a = C + S, \text{ jossa}$$

Y = tuotantotoiminnassa ansaitut tulot

T_s = saadut tulonsiirrot

V = maksetut välittömät verot

T_a = kotitalouksien maksamat muut tulonsiirrot

C = kulutusmenot

S = säästäminen

Määriteltäessä kotitaloustiedustelun tulo-, kulutus- ja säästämiskeitä on yhtälössä esitetty määritelmällinen yhteys pyritty kautta lin-

1) Ennakkotietoja vuoden 1966 kotitaloustiedustelusta, SE 1968:1 ja kulutusmenot väestöryhmittäin, Vuoden 1966 kotitaloustiedustelun ennakkotietoja (II), SE 1968:6

jan ottamaan huomioon niin pitkälle kuin mahdollista. Joitakin suhteellisen vähäisiä poikkeuksia jouduttiin kuitenkin tekemään sen vuoksi, että eräät, lähinnä maanviljelijöitä koskevat tulo- ja säästämiserät katsottiin liian vaikeiksi selvittää haastattelujen puitteissa. Tärkeimmistä mittaustavan rajoituksista johtuvista poikkeuksista on mainittu asianomaisissa yhteyksissä seuraavilla sivuilla.

Kotitaloudet saavat tulonsa pääasiassa korvauksina tuotantoon antamisestaan työ- ja pääomapalveluksista. Tuotantotoiminnassa ansaitut tulot voidaan jakaa palkkatuloihin, yrittäjätuloihin ja omaisuustuloihin. Palkkatulosta on kysymys silloin, kun tulo on saatu työsuhteen nojalla toisen palveluksessa tehdystä työstä. Yrittäjätuloksi kutsutaan tuloa, jonka muun kuin yhteisömuotoisen yrityksen omistaja tai hänen perheenjäsenensä saa yrityksessä tekemästään työstä tai siihen sijoittamastaan pääomasta. Muuta kuin yrittäjätuloon sisältyvää pääomatuloa sanotaan omaisuustuloksi.

Seuraava laajempi tulokäsitemalli, jota edellä esitetyn yhtälön vasen puoli kuvaa, on käytettävissä oleva tulo, johon päästään, kun tuotantotoiminnassa ansaittuihin tuloihin lisätään saadut tulonsiirrot ja näin saaduista bruttotuloista vähennetään kotitalouksien maksamat välittömät verot ja muut tulonsiirrot. Käytettävissä oleva tulo on tärkein ja laajin tulokäsitemalli kotitaloustiedustelussa. On kuitenkin huomattava, että tämänkin tulokäsitemallin ulkopuolelle jää vielä sellaisia eräitä, jotka tuloja tutkittaessa olisi periaatteessa otettava huomioon. Näistä on erityisesti mainittava julkisen vallan eri väestöryhmille korvaukselta luovuttamat ns. ilmaisannit, joihin kuuluvat mm. kulttuuri-, terveys- ja sosiaalipalvelukset. Kotitaloustiedustelussa ei myöskään ole otettu huomioon sitä vaikutusta, mikä paikkakuntien välisillä hintatasoeroilla on tulojen ostovoimaan.

Kuten taulukosta 1 käy ilmi, on käytettävissä oleva tulo laskettu kahdella tavalla, ilman pääomansiirtoja ja ne mukaanlukien. Pääomansiirtoihin on luettu lahjat lukuunottamatta kulutustavaralahjoja; perinnöt, arpajais- ja veikkausvoitot, investointitarkoituksiin valtion varoista saadut avustukset ja palkkiot sekä negatiivisina erinä saaduista lahjoista ja perinnöistä maksetut verot.

Palkkatuloihin on luettu kaikki työsuhteen nojalla saadut tulot siitä riippumatta, onko ne saatu raha- vai luontoistulon muodossa. Yleisluontoisena normina saatua ja annettua luontoissuoritusta hinnoiteltaessa on pidetty työnantajan kustannuksia. Rahapalkkaan on luettu myös erilaiset palkanlisät. Vähennyserinä on otettu huomioon tulon hankkimisesta aiheutuneet kustannukset.

Yrittäjätulot ovat useimmiten luonteeltaan yhdistettyä työ- ja pääomatuloa, joka saadaan vähentämällä yrityksen kokonaistuotosta tulon hankkimis- ja säilyttämiskustannukset. Niissä tapauksissa, joissa yritystoiminta ja kotitalous eivät olleet selvästi erotettavissa toisistaan, tapahtui yrittäjätulon määrittäminen kotitaloustiedustelussa tuotto- ja kustannusperiaatteen mukaan seuraavaan tapaan.

Tuotot = myyntitulot + oman yritystoiminnan tai oman kotitalouden käyttöön otetut tuotteet ja palvelukset + investoinneissa käytetyt tuotteet ja palvelukset + valtion varoista suoraan juoksevaan tuotantotoimintaan saadut avustukset

Kustannukset = rahakustannukset + muusta omasta yritystoiminnasta juoksevaan tuotantoon saadut tuotteet ja palvelukset + tuotantotoiminnassa käytettyjen pääomatarvikkeiden poistot

Yritystoiminnan tulo = tuotot - kustannukset

Maanviljelijöiden haastatteluissa käytettiin yksinomaan tuotto- ja kustannusperiaatetta. Sensijaan muiden yrittäjien haastatteluissa käytettiin, jos yritystoiminnan ja kotitalouden raha-asiat olivat erotettavissa toisistaan, eräänlaista nettoperiaatetta, joka edellytti vain seuraavien erien selvittämistä: (1) yrityksestä kotitalouden käyttöön otetut rahavarat ja tuotteet sekä (2) yrityksen reaali- ja finanssi-investoinnit. Jos haastattelua ei käytännössä voitu suorittaa nettoperiaatteen mukaan, käytettiin myös muiden yrittäjien haastatteluissa tuotto- ja kustannusperiaatetta.

Palkkatuloihin verrattuna oli yrittäjätulosten selvittäminen haastattelumenetelmällä lähinnä muistamis- ja arviointivaikeuksista johtuen suhteellisen hankalaa ja aikaa vievää. Lomakkeissa esiintyneet epätarkkuudet ja puutteellisuudet aiheuttivat melko runsaasti jälkikäteistarkis-

tuksia ja tiedusteluja, joita tehtiin vastaajille itselleen ja veroviranomaisille. Lisäksi jouduttiin ilmeisen puutteellisia ja ristiriitaisia haastatteluja poistamaan aineistosta. Jo lomakkeen suunnitteluvaiheessa jätettiin mittausvaikeuksien vuoksi tulotiedustelun ulkopuolelle varastojen arvon nettomuutokset ja maatalouden perusparannusten poistot.

Tuotantotoiminnassa ansaittuihin tuloihin on luettu myös omien kotitalousrakennusten ja vuokraukseen käytettävien rakennusten rakentamisessa ja peruskorjauksissa tehdyn oman työn arvo, joka esiintyy erillisenä eränä myös oheisissa taulukoissa (1 ja 2).

Omaisuustulot jakaantuvat reaaliomaisuudesta saatuihin ja finanssiomaisuudesta saatuihin tuloihin. Edelliset koostuvat lähinnä vuokrasta ja asuntoeduista, jälkimmäiset koroista ja osingoista. Arvostuksen muutoksista johtuvia pääomavoittoja ja -tappioita ei ole otettu huomioon omaisuustuloja laskettaessa, vaan ainoastaan reaalipääoman normaali kuluminen ja vanheneminen. Omaisuudesta saadut tulot samoinkuin omaisuudessa tapahtuneet muutokset eli siis säästämistiedot osoittautuivat kotitaloustiedustelun vaikeimmin selvitettäviksi eriksi; niiden osalta olisi tarvittu huomattavasti tehokkaampaa haastattelumenettelyä. Tutkimusohjelman laajuuden vuoksi tähän ei vuoden 1966 kotitaloustiedustelussa kuitenkaan ollut mahdollisuutta.

Saadut tulonsiirrot on oheissa taulukoissa ryhmitelty antajan mukaan julkiselta vallalta sekä muilta yhteisöiltä ja toisilta kotitalouksilta saatuihin tulonsiirtoihin. Julkiseen valtaan on luettu valtio ja kunnat ja näiltä saatuihin tulonsiirtoihin erilaiset sosiaalivakuutuksen ja -avustuksen perusteella saadut korvaukset, virka- ja työsuhde-eläkkeet ja tuotantotoimintaan saadut yleisen avustuksen luontoiset korvaukset, kuten esim. katokorvaus. Lisäksi on saatujen tulonsiirtojen ryhmään viety sisällöltään poikkeuksellinen erä, nimittäin käytettyjen kestokulutustavaroiden myynneistä saadut tulot. Näiden myyntitulojen sijoittaminen tulonsiirtoihin johtuu siitä, että kestokulutustavaroiden hankintahinnat luettiin maksuajankohdasta riippumatta tutkimuskauden kulutukseen. Toisaalta haluttiin välttää negatiivisia kulutuseriä, jollaisiksi käytettyjen esineiden myynnit olisi voitu tulkita. Teoreettisesti paras

tapa olisi ollut käsitellä kaikki kestokulutustavarat pääomaesineinä ja lukea hankinnat positiiviseen säästämiseen, myynnit negatiiviseen säästämiseen ja kestotavaravarannon tuottamat kulutuspalvelukset kulutukseen. Tällainen kulutusperiaatteen mukainen ratkaisu, joka olisi edellyttänyt mm. poistojen selvittämistä, olisi kuitenkin ollut käytännössä varsin hankala toteuttaa.

Säästämisen mittauksessa oli pääsääntönä, että finanssisäästäminen selvitettiin tasemenetelmällä ja reaalisäästäminen investointimenetelmällä. Tasemenetelmä edellytti eri finanssipääoman muotojen, kuten pankkitalletusten, obligaatioiden ja osakkeiden arvon selvittämistä vuoden alussa ja lopussa, jolloin sijoituksissa vuoden aikana tapahtunut nettomuutos ilmaisisi säästämisen. Tasemenetelmä jakaantui kahteen pääkomponenttiin, sijoitusten ja toisaalta velkojen nettomuutoksiin. Arvostuksen muutoksista johtuvien pääomavoittojen ja -tappioiden vaikutus eliminoitiin kirjaamalla omaisuus tutkimusvuoden alun arvoon tai ostoarvoon myös tutkimuskauden lopussa tai myytäessä. Investointimenetelmää käytettäessä kysyttiin suoraan reaali-investointeja, jotka käsiteltiin saman elinkeinojaon puitteissa kuin tulotkin. Säästäminen selvitettiin kotitaloustiedustelussa sitä käytettävissä olevaa tuloa vastaavassa muodossa, jossa pääomasiirrot ovat mukana (käytettävissä oleva tulo II). Senvuoksi on oheisissa taulukoissa käytetty tätä tulokäsitettä verrattaessa tuloja kulutukseen ja säästämiseen.

Taulukossa 1 on esitetty tulojen rakenne suuralueittain¹⁾ koko perusjoukkoa koskevinä summina. Näytteen antamista tiedoista on perusjoukon tietojen arviointi suoritettu otantasuhteisiin perustuvien korotustekijöiden avulla. Taulukon kulutusmenotiedot eivät aivan tarkalleen vastaa aikaisemmin julkaistuja kulutusmenolukuja, mikä johtuu siitä, että tietoihin on tehty eräitä budjettiyhtälövertailun edellyttämiä tarkistuksia.

1) Etelä-Suomi

- 11 Uusimaa
- 12 Varsinais-Suomi
- 13 Ahvenanmaa
- 14 Satakunta
- 15 Etelä-Häme
- 16 Tammermaa
- 17 Kaakkois-Suomi

Väli-Suomi

- 21 Keski-Suomi
- 22 Etelä-Savo
- 23 Pohjois-Savo
- 24 Pohjois-Karjala
- 31 Etelä-Pohjanmaa
- 32 Keski-Pohjanmaa

Pohjois-Suomi

- 41 Pohjois-Pohjanmaa
- 42 Kainuu
- 43 Lappi

Taulukko 1. Tulojen rakenne suuralueittain

a. Kokonaistulot (milj. mk)

Tulolaji	Etelä-Suomi	Väli-Suomi	Pohjois-Suomi	Koko maa		
				Kaupungit ja kaup.p.	Maalais-kunnat	Yhteensä
Tuotantotoiminnassa ansaitut tulot	11 375	4 097	1 393	10 330	6 535	16 865
Palkkatulot	8 819	2 546	1 093	8 818	3 640	12 458
Yrittäjätulot maa- ja metsätaloudesta	1 027	1 002	172	105	2 096	2 201
Yrittäjätulot muusta yritystoiminnasta	840	326	53	772	447	1 219
Kotitalousrakennusten rak.töissä tehdyn oman työn arvo	53	19	7	38	41	79
Omaisuustulot	636	204	68	597	311	908
Saadut tulonsiirrot	1 327	595	210	1 084	1 048	2 132
Julkiselta vallalta	920	470	168	732	826	1 558
Muilta yhteisöiltä ja toisilta kotitalouksilta	207	61	20	188	100	288
Käytettyjen kestokulutustavaroiden myynnit	200	64	22	164	122	286
Välittömät verot ja muut annetut tulonsiirrot	-2 162	-688	-228	-2 082	-996	-3 078
Käytettävissä oleva tulo I (Y _I)	10 540	4 004	1 375	9 332	6 587	15 919
Pääomansiirrot, netto	34	20	5	34	25	59
Käytettävissä oleva tulo II (Y _{II})	10 574	4 024	1 380	9 366	6 612	15 978
Kulutukset (C)	9 907	3 967	1 433	8 850	6 457	15 307
Säästäminen (S)	539	291	77	426	481	907
C + S	10 446	4 258	1 510	9 276	6 938	16 214
Y _{II} .100	101.2	94.5	91.4	101.0	95.3	98.5
C+S						
Ruokakuntaa kohden (mk)						
Y _{II}	12 168	10 413	10 644	12 847	10 080	11 536
C+S	12 020	11 022	11 649	12 724	10 577	11 707
Henkeä kohden (mk)						
Y _{II}	4 016	2 712	2 681	4 476	2 598	3 444
C+S	3 967	2 870	2 934	4 433	2 726	3 495

Taulukko 1. (jatkoa) Tulojen rakenne suuralueittain
b. %-jakautumat

Tulolaji	Etelä- Suomi	Väli- Suomi	Pohjois- Suomi	Koko maa	
				Kaupungit ja kaup.	Maalais- kunnat
Tuotantotoiminnassa ensaitut tulot	107.6	101.8	100.9	110.3	98.8
Palkkatulot	83.4	63.3	79.2	94.1	55.0
Yrittäjätulot maa- ja metsätaloudesta	9.7	24.9	12.4	1.2	31.7
Yrittäjätulot muusta yritystoiminnasta	8.0	8.1	3.9	8.2	6.8
Kotitalousrakennusten rak.töissä tehdyn oman työn arvo	0.5	0.5	0.5	0.4	0.6
Omaisuustulot	6.0	5.0	4.9	6.4	4.7
Saadut tulonsiirrot	12.5	14.8	15.2	11.5	15.9
Julkiselta vallalta	8.7	11.7	12.2	7.8	12.5
Muulta yhteisöiltä ja toisilta koti- talouksilta	1.9	1.5	1.4	2.0	1.5
Käytettyjen kestokulutustavaroiden myynnit	1.9	1.6	1.6	1.7	1.9
Välittömät verot ja muut annetut tulon- siirrot	-20.4	-17.1	-16.5	-22.2	-15.1
Käytettävissä oleva tulo I (Y _I)	99.7	99.5	99.6	99.6	99.6
Pääomensiirrot, netto	0.3	0.5	0.4	0.4	0.4
Käytettävissä oleva tulo II (Y _{II})	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Kulutukset (C)	94.8	93.2	94.9	95.4	93.1
Säästäminen (S)	5.2	6.8	5.1	4.6	6.9
C + S	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Ruokakuntia näytteessä	2 485	1 514	475	1 618	2 856
Rk:n keskim. henkilöä	3.03	3.84	3.97	2.87	3.88
					3.35

Kotitalouksien käytettävissä oleva tulo (Y_{II}) koko maassa on 98.5 % kulutusmenojen ja säästämisen yhteissummasta. Selvitysaste ei kuitenkaan ole yhtä hyvä kaikilla suuralueilla. Etelä-Suomessa, jonka osuus maan väestöstä oli vuonna 1966 57 % ja kotitalouksien käytettävistä olevasta tulosta 66 %, saadaan täsmäystä osoittavaksi prosenttiluvuksi 101.2, Väli-Suomessa 94.5 %, kun taas Pohjois-Suomessa vastaava suhdeluku putoaa 91.4 %:iin. Edelleen voidaan havaita tietojen täsmäyvän paremmin kaupungeissa ja kauppaloissa kuin maalaiskunnissa, mikä johtuu lähinnä siitä, että maa- ja metsätalouden yrittäjätulojen selvittäminen haastattelumenetelmällä oli hankalampaa kuin muiden tulolajien. Tämä voidaan nähdä taulukosta 2, jossa budjettiyhtälövertailu on suoritettu väestöryhmittäin. Mainittuihin poikkeavuuksiin vaikuttavat mm. seuraavat tekijät.

1. Eräistä haastattelumenetelmän rajoituksista johtuen jätettiin tulotiedustelusta pois joitakin vähäisiä eriä, joiden kuitenkin pitäisi sisältyä tuloihin, jotta budjettiyhtälö pitäisi täysin paikkansa. Koko maan tasolla näiden käsitteellisten erojen huomioonottaminen parantaisi selvitysastetta 0.4 %.
2. Hankintaperiaatteen käyttö kulutusta mitattaessa.
Vuoden 1966 aikana suoritettuja hankintoja ei välttämättä ole tarvinnut rahoittaa saman vuoden tuloilla.
3. Satunnaisvirhe. Tulot, kulutus ja säästäminen on laskettu toisistaan riippumatta ja osittain erillisistä näytteistä.
4. Mittausvirheet. Kuten seuraava vertailu kansantulotilastoon osoittaa, ovat sekä eräät käytettävissä olevaan tuloon että säästämiseen sisältyvät erät ilmeisesti systemaattisesti liian pieniä.

Vuotta 1966 koskevan kansantulotilaston mukaan olivat kotitalouksien ja yksityisten voittoa tavoittelemattomien laitosten käytettävissä olevat tulot 18 104 milj. mk. Tähän summaan sisältyy kuitenkin varsin runsaasti sellaisia eriä, joita kotitaloustiedustelussa ei ole luettu kotitalouksien tuloihin, joten suora vertaaminen ei ole mahdollista. Seuraavaan asetelmaan on poimittu sellaisia tuloeriä, jotka kummassakin tilastossa ovat käsitteellisesti suurin piirtein samalla pohjalla.

	Kansantu- lotilasto milj. mk	Kotitaloustiedustelu milj. mk	+ % kansantu- lotilaston luvusta
Palkkatulot ilman työnantajan sosiaalikuluja	12 221	12 442	+ 1.8
Yksityisten elinkeinonharjoit- tajien tulot			
maa- ja metsätaloudesta	2 281	2 201	- 3.6
muusta yritystoiminnasta	1 245	1 219	- 2.1
Seadut tulonsiirrot julkiselta vallalta (kotitaloustieduste- lussa huomioidut erät)	1 549	1 558	+ 0.6
Maksetut välittömät verot (työnantajan sosiaaliturva- maksut vähennettynä)	2 918	3 025	+ 3.7

Muiden tulolajien kohdalla käsitteissä ja laskentaperiaatteissa olevat erät vaikeuttavat vertaamista ja tekevät sen osittain mahdottomaksikin. Sellaisia eria kuin kotitalousrakennusten rakennustöissä tehdyn oman työn arvo ja kotitalouksien väliset tulonsiirrot ei esiinny erillisinä kansantulotilastossa. Edelleen kotitalouksien julkiselle hallinnolle maksamat tulonsiirrot on kansantulotilastossa käsitteellisesti huomattavasti laajempi ja sisältää mm. valtion koulujen koulumaksut, jotka kotitaloustiedustelussa on viety kulutusmenoihin.

Huomattavimmat ristiriitaisuudet kansantulotilaston ja kotitaloustiedustelun välillä ovat pääomatulojen ja säästämisen kohdalla. Osa eroista johtuu tosin tässäkin erilaisista laskentaperiaatteista. Kansantulotilastossa käytetystä mittaustavasta johtuen on vaikea sanoa, kuinka suuri osa tilaston pääomatuloista on kotitalouksien tuloa. Kun mainittu kansantuloerä kuitenkin on yli kaksinkertainen kotitaloustiedusteluun verrattuna, voidaan ilmeisesti päätellä pääomatulojen jääneen kotitaloustiedustelussa suurelta osalta selvittämättä. Säästämisen osalta on tulos samantapainen, mihin viittaa säästämisen vähäinen osuus (5.6 %) kulutuksen ja säästämisen yhteissummasta. Vuoden 1966 kansantulotilastossa oli kotitalouksien ja yksityisten voittoa tavoittelemattomien laitosten säästämisen osuus tuloista 10.0 %. Säästäminen on tosin kansantulotilastossa jäännöserä, joka saadaan tulojen ja kulutusmenojen erotuksena.

Keskimääräinen käytettävissä oleva tulo (Y_{II}) ruokakuntaa kohden oli v. 1966 kotitaloustiedustelun mukaan n. 11 540 mk. Tulotaso vaihteli alueittain siten, että se oli Etelä-Suomessa selvästi korkeampi kuin kahdella muulla suuralueella ja kaupungeissa ja kauppaloissa korkeampi kuin maalaiskunnissa.

Alue	Käytettävissä oleva tulo v. 1966			
	Ruokakuntaa kohden		Henkeä kohden	
	mk	indeksi koko maa = 100	mk	indeksi koko maa = 100
<u>Etelä-Suomi</u>	<u>12 168</u>	<u>105</u>	<u>4 016</u>	<u>117</u>
Helsinki	13 861	120	5 635	164
Muut kaupungit ja kauppalat	12 791	111	4 336	126
Maalaiskunnat	10 388	90	2 968	86
<u>Väli-Suomi</u>	<u>10 413</u>	<u>90</u>	<u>2 712</u>	<u>79</u>
Kaupungit ja kauppalat	11 989	104	3 758	109
Maalaiskunnat	9 664	84	2 329	68
<u>Pohjois-Suomi</u>	<u>10 644</u>	<u>92</u>	<u>2 681</u>	<u>78</u>
Kaupungit ja kauppalat	11 340	98	3 611	105
Maalaiskunnat	10 152	88	2 236	65
<u>Koko maa</u>	<u>11 536</u>	<u>100</u>	<u>3 444</u>	<u>100</u>
Kaupungit ja kauppalat	12 847	111	4 476	130
Maalaiskunnat	10 080	87	2 598	75

Alueiden väliset erot käyvät jyrkemmiksi, jos ruokakunnan keskikoossa olevat erot otetaan huomioon suorittamalla laskelmat henkeä kohden. Toisaalta on kuitenkin huomattava, että henkeä kohden laskettu nimellistulo, jossa ei ole otettu huomioon alueiden välisiä hintatasoeroja, lasten osuuk-sien vaihtelua jms. tekijöitä, on esim. kulutusmahdollisuuksien mittana varsin karkea.

Suuralueiden välisistä tulojen rakenne-eroista (taulukko 1 b) voidaan todeta, että kun tuotantotoiminnassa ansaitut tulot Etelä-Suomessa ovat 7.6 % suuremmat kuin käytettävissä oleva tulo (Y_{II}), on vastaava suhdeluku Väli-Suomessa 1.8 % ja Pohjois-Suomessa vain 0.9 %. Tulonsiirtojen alue-eroja tasoitava vaikutus näkyy myös saatujen tulonsiirtojen ja maksettujen tulonsiirtojen välisestä suhteesta. Vastaavanlainen tulonsiirroista johtuva tuloerojen tasoituminen voidaan havaita myös kaupunkimaisten asutuskeskusten ja maalaiskuntien välillä.

Taulukko 2. Tulojen rakenne ruokakunnan päämiehen sosio-ekonomisen aseman mukaan

a. Ruokakuntaa kohden (mk)

Tulolaji	Maanviljelijät					Muut yrittä- täjät	Johta- jat ja teki- toimi- henki- löt	Työn- teki- jät	Amm- tissa toimi- matto- mat	Kaikki ruoka- kunnat
	2.00- ha	5.00- 9.99 ha	10.00- 19.99 ha	20- ha	Yht.					
Tuotantotoiminnassa ansaitut tulot	6633	8979	12773	16490	10047	18183	19866	11971	3112	12176
Palkkatulot	2189	2002	1838	1358	1956	3912	18204	10947	1978	8995
Yrittäjätulot maa- ja metsätaloudesta	3866	6268	9736	13703	7219	379	244	282	277	1589
Yrittäjätulot muusta yritystoiminnasta	132	121	413	100	210	12398	476	265	125	880
Kotitalousrakennusten rak.töissä tehdyn oman työn arvo	52	79	70	54	68	51	61	62	29	57
Omaisuuksien tulot	394	509	716	1275	594	1443	881	415	703	655
Saadut tulonsiirrot	1473	1503	1411	1217	1449	1239	1235	873	3499	1541
Julkiselta vallalta	1343	1365	1274	1005	1308	817	605	612	2744	1125
Muulta yhteisöiltä ja toisilta koti- talouksilta	81	54	35	35	54	38	123	112	733	209
Käytettyjen kestokulutustavaroitten myynnit	49	84	102	177	87	384	507	149	22	207
Välittömät verot ja muut annetut tulon- siirrot	-724	-986	-1747	-3612	-1326	-4006	-4336	-1974	-463	-2223
Käytettävissä oleva tulo I (Y _I)	7382	9496	12437	14095	10170	15416	16765	10870	6148	11494
Pääomansiirrot, netto	16	41	36	90	36	52	111	25	-5	42
Käytettävissä oleva tulo II (Y _{II})	7398	9537	12473	14185	10206	15468	16876	10895	6143	11536
Kulutustenot (C)	7749	9713	11563	14244	10112	16133	15335	10280	6247	11052
Säästäminen (S)	413	778	1112	1127	815	481	1341	440	83	655
C + S	8162	10491	12675	15371	10927	16614	16676	10720	6330	11707
Y _{II} • 100	91.9	92.6	98.4	92.3	93.4	93.1	101.2	101.6	97.0	98.5
C+S										
Henkeä kohden	1892	2119	2455	2743	2228	4092	5145	3233	3216	3444
Y _{II}	2097	2331	2495	2973	2386	4395	5084	3181	3314	2495
C + S										

Taulukko 2. (jatkoa) Tulojen rakenne ruokakunnan päämiehen sosio-ekonomisen aseman mukaan

b. %-jakautumat

Tulolaji	Maanviljelijät					Muut yrittäjä- tjat	Johta- jat ja toimi- henki- löt	Työn- teki- jat	Ammat- toimi- mat	Kaikki ruoka- kunnat
	2.00- ha	5.00- ha	10.00- ha	20- ha	Yht.					
Tuotantotoiminnassa ansaitut tulot	89.7	94.1	102.4	116.2	98.4	117.6	117.7	109.9	50.7	105.5
Palkkatulot	29.6	21.0	14.7	9.5	19.2	25.3	107.9	100.5	32.2	78.0
Yrittäjätulot maa- ja metsätaloudesta	52.3	65.7	78.1	96.6	70.7	2.5	1.4	2.6	4.5	13.7
Yrittäjätulot muusta yrittäjätoiminnasta	1.8	1.3	3.3	0.7	2.0	80.2	2.8	2.4	2.0	7.6
Kotitalousrakennusten rak. töissä tehdyn oman työn arvo	0.7	0.8	0.6	0.4	0.7	0.3	0.4	0.6	0.5	0.5
Omaisuus tulot	5.3	5.3	5.7	9.0	5.8	9.3	5.2	3.8	11.5	5.7
Saadut tulonsiirrot	19.9	15.8	11.3	8.6	14.2	8.0	7.3	8.0	56.9	13.4
Julkiselta valtalta	18.1	14.3	10.2	7.1	12.8	5.3	3.6	5.6	44.7	9.8
Muiltä yhteisöiltä ja toisilta koti- talouksilta	1.1	0.6	0.3	0.3	0.5	0.2	0.7	1.0	11.9	1.8
Käytettyjen kestokulutustavaroiden myynnit	0.7	0.9	0.8	1.2	0.9	2.5	3.0	1.4	0.3	1.8
Väliittömät verot ja muut annetut tulon- siirrot	-9.8	-10.3	-14.0	-25.4	-13.0	-25.9	-25.7	-18.1	-7.5	-19.3
Käytettävissä oleva tulo I (Y _I)	99.8	99.6	99.7	99.4	99.6	99.7	99.3	99.8	100.1	99.6
Pääomansiirrot, netto	0.2	0.4	0.3	0.6	0.4	0.3	0.7	0.2	-0.1	0.4
Käytettävissä oleva tulo II (Y _{II})	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Kulutukset (C)	94.9	92.6	91.3	92.7	92.5	97.1	92.0	95.9	98.7	94.4
Säästäminen (S)	5.1	7.4	8.7	7.3	7.5	2.9	8.0	4.1	1.3	5.6
C + S	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Ruokakuntia näytteessä	371	615	521	239	1746	166	609	1448	505	4474
Ruokakuntien keskim. henkilöluku	3.91	4.50	5.08	5.17	4.58	3.78	3.28	3.37	1.91	3.35

Taulukossa 2 on tulojen rakenne ja budjettiyhtälövertailu esitetty väestöryhmittäin. Kotitalouksien jako väestöryhmiin on suoritettu ruokakunnan päämiehen sosio-ekonomisen aseman mukaan. Laskelmissa on otettu huomioon myös maa- ja metsätalouden juoksevaan tuotantotoimintaan osallistuneiden työntekijöiden viljelijätalouksilta saamien aterioiden arvo. Mainitut työntekijät voivat olla joko ruokakunnan jäseniä, jotka siis myös asuvat ruokakunnassa, tai ulkopuolisia työntekijöitä, jotka vain aterioivat ruokakunnassa. Laskettaessa työntekijöiden osuutta ruokailukustannuksista on käytetty seuraavaa kulutusyksikköasteikkoa.

Ikä, vuosia	Miehet	Naiset
0- 1	0.30	0.30
2- 3	0.40	0.40
4- 6	0.50	0.50
7	0.70	0.50
8	0.70	0.70
9-10	0.80	0.70
11-12	0.83	0.80
13	1.00	0.80
14-15	1.00	0.83
16-19	1.20	0.83
20-64	1.00	0.83
65	0.75	0.65

Ruokakuntaan kuulumattomien työntekijöiden aterioiden arvo on vähennetty sekä viljelijöiden tuloista että kulutusmenoista. Vastaavasti on menetelty ruokakuntaan kuuluvien työntekijöiden aterioiden arvon suhteen. Lisäksi on viimeksi mainittujen henkilöiden muut kulutusmenot vähennetty viljelijätalouksien kulutusmenoista. Tätä osuutta arvioitaessa ei ole käytetty kulutusyksiköitä, vaan lähtökohtana ovat olleet muiden maataloustyöntekijöiden (itsenäiset ruokakunnat) henkeä kohden lasketut kulutusmenot. Peltoalaryhmittäin päädyttiin seuraaviin lukuihin.

Peltopinta-ala	Ruokakuntaan kuulumattomat työntekijät		Ruokakuntaan kuuluvat työntekijät		Aterioiden arvo yhteensä mk ruokakuntaa kohden	Ruokakuntaan kuuluvien työntekijöiden muu kuin ravinnon kulutus, mk ruokataa kohden
	Kulutusyksikköosuus %	Aterioiden arvo mk, ruokakuntaa kohden	Kulutusyksikköosuus %	Aterioiden arvo mk, ruokakuntaa kohden		
2- 4.99 ha	0.3	9.5	0.2	7.0	16.5	10.6
5- 9.99 "	0.7	26.4	0.2	9.1	35.5	12.9
10-19.99 "	0.9	36.7	0.5	20.0	56.7	24.7
20- "	3.8	181.7	3.9	186.0	367.7	250.8
Kaikki viljelijätaloudet	1.0	37.8	0.6	24.2	62.0	31.9

Vastaavalla tavalla on työntekijöiden saamien aterioiden arvo ja muut kulutusmenot otettu huomioon myös muissa tuloja koskevilla taulukoilla ja asetelmissa.

Luontoisetuna annettujen maataloustuotteiden osalta on sovellettu ns. hiljaista kuittausta, ts. luontoiserät on jätetty huomioon ottamatta sekä maatalouden tuotoissa että kustannuksissa.

Kuten aikaisemmin jo mainittiin, on väestöryhmien välillä tulojen selviytysasteen suhteen eroja. Käytettävissä oleva tulo (Y_{II}) jää maanviljelijöillä 6.6 % pienemmäksi kuin kulutusmenojen ja säästämisen yhteissumma. Lisäksi esiintyy vaihtelua erikokoisten viljelmien välillä. Muiden yrittäjien kohdalla havaitaan samansuuntainen ja samaa suuruusluokkaa oleva poikkeavuus. Tämän vuoksi on seuraavassa tulotasotarkastelussa laskelmat vertailun vuoksi suoritettu myös käyttäen käytettävissä olevan tulon arviointiperustana kulutusmenojen ja säästämisen summaa ($C + S$).

Käytettävissä oleva tulo v. 1966

Ruokakuntaa kohden

Henkeä kohden

Y_{II}

$C + S$

Y_{II}

$C + S$

mk indeksi
kaikki
rk:t
= 100

mk indeksi
kaikki
rk:t
= 100

mk indeksi
kaikki
rk:t
= 100

mk indeksi
kaikki
rk:t
= 100

<u>Maanviljelijät</u>	<u>10206</u>	<u>88</u>	<u>10927</u>	<u>93</u>	<u>2228</u>	<u>64</u>	<u>2386</u>	<u>68</u>
2- 4.99 peltola	7398	64	8162	70	1892	55	2087	60
5- 9.99 "	9537	83	10491	90	2119	62	2331	67
10-19.99 "	12473	108	12675	109	2455	71	2495	71
20- "	14185	123	15371	131	2743	80	2973	85
<u>Muut yrittäjät</u>	<u>15468</u>	<u>134</u>	<u>16614</u>	<u>142</u>	<u>4092</u>	<u>119</u>	<u>4395</u>	<u>126</u>
<u>Johtajat ja toimihenkilöt</u>	<u>16876</u>	<u>146</u>	<u>16676</u>	<u>142</u>	<u>5145</u>	<u>149</u>	<u>5084</u>	<u>145</u>
Johtajat ja ylemmät toimihenkilöt	21056	183	21414	183	5982	174	6084	174
Muut toimihenkilöt	13744	119	12923	110	4434	129	4169	119
<u>Työntekijät</u>	<u>10895</u>	<u>94</u>	<u>10720</u>	<u>92</u>	<u>3233</u>	<u>94</u>	<u>3181</u>	<u>91</u>
Maatal. työntekijät	6869	60	6863	59	1872	54	1870	54
Ammattitaitoiset työntekijät	12217	106	12077	103	3403	99	3364	96
Ammattitaidottomat työntekijät	9211	80	8893	76	2834	82	2736	78
Henkilöllinen palveluskunta	7945	69	7551	64	3820	111	3630	104
<u>Ammatissa toimimattomat</u>	<u>6143</u>	<u>53</u>	<u>6330</u>	<u>54</u>	<u>3216</u>	<u>93</u>	<u>3314</u>	<u>95</u>
<u>Kaikki ruokakunnat</u>	<u>11536</u>	<u>100</u>	<u>11707</u>	<u>100</u>	<u>3444</u>	<u>100</u>	<u>3495</u>	<u>100</u>

Korkein keskimääräinen tulotaso on johtajilla ja ylemmillä toimihenkilöillä, voimakkainta tulotason painumista keskimääräisen tason alapuolelle taas havaitaan ammatissa toimimattomien, maataloustyöntekijäin ja 2-4.99 peltihehtaarin viljelijäin sosio-ekonomisissa ryhmissä. Ammatissa toimimattomien keskimääräinen tulotaso ei tosin pienestä ruokakunnan keskikoosta johtuen laske paljoakaan koko väestön keskiarvon alapuolelle, jos mittapuuna pidetään henkeä kohden laskettua tuloa.

Tulojen rakenteessa on tietenkin huomattavia eroja väestöryhmien välillä. Seuraava tuotantotoiminnassa ansaittujen ja käytettävissä olevien tulojen vertailu, jossa tulot on laskettu ruokakuntaa kohden, pyrkii havainnollistamaan välittömien verojen ja muiden tulonsiirtojen nettovai-
kutusta väestöryhmien keskinäiseen asemaan.

	Tuotantotoimin- nassa ansaittu tulo	Käytettävissä oleva tulo
<u>Kaikki ruokakunnat</u>	<u>100</u>	<u>100</u>
<u>Maanviljelijät</u>	<u>83</u>	<u>88</u>
2- 4.99 peltihehtaaria	54	64
5- 9.99 "	74	83
10-19.99 "	105	108
20- "	135	123
<u>Muut yrittäjät</u>	<u>149</u>	<u>134</u>
<u>Johtajat ja toimihenkilöt</u>	<u>163</u>	<u>146</u>
Johtajat ja ylemmät toimihenk.	211	183
Muut toimihenkilöt	128	119
<u>Työntekijät</u>	<u>98</u>	<u>94</u>
Maataloustyöntekijät	52	60
Ammattitaitoiset työntekijät	112	106
Ammattitaidottomat työntekijät	81	80
Henkilöllinen palveluskunta	71	69
<u>Ammatissa toimimattomat</u>	<u>26</u>	<u>53</u>

Tähänastinen tarkastelu on koskenut keskimääräistä tulotasoa eri väestöryhmissä. Kuten taulukossa 3 esitetyistä kvinttiilirajoista ja keskipoikkeamista käy ilmi, on tulojen hajonta melko voimakas kaikissa väestöryhmissä. Ruokakunnat on järjestetty käytettävissä olevan tulon (Y_I) mukaan viiteen yhtä suureen ryhmään, joista ensimmäisessä ovat pientuloisimmat ja viidennessä suurituloisimmat. Siten esim. kvinttiiliraja Q_1 viittaa siihen rajaan, jonka alapuolelle 20 % ryhmän kotitalouksista jää. Keskimääräiset poikkeamat on laskettu kunkin ryhmän mediaanitulosta.

Taulukko 3. Käytettävissä olevan tulon (Y_I) kvinttiiliraajat, keskimääräiset poikkeamat ja tulon jakautuminen kvinttiileihin ruokakunnan päämiehen sosio-ekonomisen aseman mukaan

Sosio-ekonominen asema	Käytettävissä olevan tulon kvinttiiliraajat, mk				Keskimäär. poikkeama mediaanista	Käytettävissä olevan tulon jakautuminen kvinttiileihin, %					Poikkeama tasaisesta jakaumasta
	Q_1	Q_2	Q_3	Q_4		1	2	3	4	5	Yht.
<u>Maanviljelijät</u>	5495	7605	10125	13685	4254	7.8	12.9	17.4	22.4	39.5	100.0
2.00-4.99 peltoheht.	4100	5570	7355	9640	2914	8.2	10.5	17.4	23.5	40.4	100.0
5.00-9.99 "	5540	7440	9720	12645	3644	8.4	13.7	18.2	23.7	36.0	100.0
10.00-19.99 "	7020	9435	12275	16485	4768	9.0	13.1	17.9	22.8	37.2	100.0
20.00- "	7655	11185	14005	19640	5709	8.0	13.6	17.4	23.4	37.6	100.0
<u>Muut yrittäjät</u>	6950	9465	13330	22575	8375	5.3	11.0	14.5	21.4	47.8	100.0
<u>Johtajat ja toimihenkilöt</u>	9685	13145	17090	22720	6554	8.0	14.0	18.0	23.5	36.5	100.0
Johtajat ja ylemmät toimihenkilöt	12965	16440	21065	27035	7243	10.2	13.9	18.2	22.1	35.6	100.0
Muut toimihenkilöt	7450	11085	14410	18635	5295	8.2	13.7	18.6	24.3	35.2	100.0
<u>Työntekijät</u>	5875	8630	11525	15195	5503	7.7	13.5	18.4	24.6	35.8	100.0
<u>Maataloustyöntekijät</u>	3320	5035	7045	9505	3065	6.9	12.5	17.5	22.8	40.3	100.0
Ammattitaitoiset työntekijät	7515	10085	12930	16230	4296	8.8	14.7	18.9	23.8	33.8	100.0
Ammattitaidottomat työntekijät	5405	7335	8960	12630	3440	8.7	14.1	17.8	23.5	35.9	100.0
Henkilöllinen palveluskunta	4015	5145	6815	13155	3905	6.7	11.6	14.7	24.7	42.3	100.0
<u>Ammattisessa toimimattomat</u>	2540	3775	5635	6390	3218	6.8	10.4	14.8	23.5	44.5	100.0
Kaikki	5075	8265	11690	16215	5475	7.3	11.7	17.4	24.0	39.6	100.0

Suhteellisella keskipoikkeamalla mitaten epähomogeenisimpia ryhmiä ovat muut yrittäjät ja ammatissa toimimattomat sekä henkilöllinen palveluskunta. Viimeksi mainittu ryhmä koostuu työntekijöistä, jotka suorittavat palveluksia lähinnä kotitalouksille tai yksityisille henkilöille.

Jos aineistosta lasketaan maksimitulontasausprosentti, joka tarkoittaa sen tulon prosenttiosuutta, joka olisi siirrettävä suurituloisilta pientituloisille, jotta tulojen jakautuminen olisi tasainen, päädytään lukuun 20.3 %. Luku on pienempi kuin verotusaineistoon perustuvassa tulo- ja omaisuustilastossa (v. 1965 34.0 %). Tämän suuntainen ero on odotettavissakin, koska kotitaloustiedustelun käytettävissä olevassa tulossa on jo tulonsiirtojen vaikutus mukana.

Taulukossa 4 on esitetty kulutusmenojen jakautuminen pääryhmittäin ruokakunnan tulojen mukaan. Jaettaessa ruokakuntia tuloryhmiin on luokiteltutietona käytetty käytettävissä olevan tulon sijasta kulutusmenojen ja säästämisen summaa, jonka suhteen yrittäjät ja muut väestöryhmät lienevät keskenään paremmin vertailukelpoisia. Niiden ruokakuntien kohdalla, joista kulutusmenojen ja säästämisen summaa ei ole saatavissa, on käytetty käytettävissä olevaa tuloa (Y_I).

Engelin lain mukainen yleispiirre, välttämättömyyskulutuksen suhteellisen osuuden pieneneminen tulotason noustessa, näkyy selvimpänä ravinto- ja asuntomenojen sekä valon ja lämmön kohdalla. Toisaalta "vapaavalintaisen kulutuksen" osuus nousee 16.8 %:sta 38.4 %:iin siirryttäessä alimmasta tuloryhmästä ylimpään. On syytä korostaa, että tässä käytetty kulutuksen jako "sidonnaiseen" ja "vapaavalintaiseen" osaan on varsin karkea ja skemaattinen. Sidonnaiseen kulutukseen on luettu pääryhmät 1-6, seitsemänneistä pääryhmästä kotitaloustarvikkeet ja -palvelukset, kahdeksanneista pääryhmästä henkilökohtainen puhtaus, lukuunottamatta ryhmään kuuluvia kestokulutustavaroita, sekä terveydenhoito ja 11:nneistä pääryhmästä vakuutusmaksut. Jäljelle jäävä osa kulutusmenoista on katsottu vapaavalintaiseksi.

Taulukosta voidaan havaita, että ruokakunnan henkilöluvun ja tulotason välillä vallitsee positiivinen korrelaatio, mikä ilmeisesti vähentää tuloerojen vaikutusta. Erityisesti alimman tuloryhmän ruokakunnat ovat selvästi muita pienempiä. Toinen tulojen ja kulutusmenojen keskinäistä

Taukukko 4. Kulutusmenojen rakenne käytettävissä olevan tulon mukaan v. 1966

Menoerä	Käytettävissä oleva vuositulo, mk				
	I	II	III	IV	V
	-6 000	6 001- 10 000	10 001- 14 000	14 001- 24 000	24 001- Yht.
Kulutusmenot, mk ruokakuntaa kohden					
1. Ravinto	1 699	2 762	3 643	4 355	5 759
2. Juomat	254	410	566	768	1 112
3. Tupakka	125	236	285	316	404
4. Vaatetus ja jalkineet	378	733	1 093	1 699	2 721
5. Asunto	996	1 410	1 890	2 612	3 900
6. Valo ja lämpö	290	396	469	506	619
7. Kotitalouskalusto, -tarvikkeet ja -palvelukset	228	438	672	981	1 955
8. Henkilökoht. puhtaus ja terveydenhoito	217	355	539	681	935
9. Liikenne	376	788	1 441	3 033	6 432
10. Virkistys, huvittelu ja koulutus	256	514	746	1 191	1 884
11. Muut tavarat ja palvelukset	43	108	180	256	578
Yhteensä	4 862	8 150	11 524	16 398	26 299
%					
1. Ravinto	34.9	33.9	31.6	26.6	21.9
2. Juomat	5.2	5.0	4.9	4.7	4.2
3. Tupakka	2.6	2.9	2.5	1.9	1.5
4. Vaatetus ja jalkineet	7.8	9.0	9.5	10.3	10.3
5. Asunto	20.5	17.3	16.4	15.9	14.8
6. Valo ja lämpö	5.9	4.8	4.1	3.1	2.4
7. Kotitalouskalusto, -tarvikkeet ja -palvelukset	4.7	5.4	5.8	6.0	7.4
8. Henkilökoht. puhtaus ja terveydenhoito	4.5	4.4	4.7	4.1	3.6
9. Liikenne	7.7	9.7	12.5	18.5	24.5
10. Virkistys, huvittelu ja koulutus	5.3	6.3	6.5	7.3	7.2
11. Muut tavarat ja palvelukset	0.9	1.3	1.5	1.6	2.2
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Sidonnainen kulutus					
Vapaavalintainen kulutus	83.2	79.1	76.9	68.7	61.6
Ruokakuntia näytteessä	16.8	20.9	23.1	31.3	38.4
Ruokakunnan keskim. henkilöä	952	1 188	964	1 054	316
Yhteensä	1.80	3.24	3.99	4.38	4.58
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

riippuvuutta vaimentava tekijä taulukossa 4 on se, että saman kulutusmenojen pääryhmän sisällä saattaa olla tulojoustoltaan kovin erilaisia hyödykkeitä. Tämän vuoksi on seuraavaan asetelmaan poimittu joukko hyödykkeitä, joiden kohdalla luonteenomaiset käyttäytymiserot tulevat esiin. Aineistoa on lisäksi yhdenmukaistettu ottamalla mukaan vain perheruokakunnat, joissa miehen ja vaimon lisäksi on yksi tai useampia lapsia. Tuloryhmittäin ei ruokakuntien keskikoossa ole suuria eroja. Kulutusmenojen riippuvuutta tuloista ja erilaisista demografis-sosiaalisista tekijöistä tullaan tarkastelemaan yksityiskohtaisemmin lopullisen tutkimusraportin yhteydessä esitettävissä joustolaskelmissa.

		Tuloluokka					
		I	II	III	I	II	III
		-8000	8001- 14000	14001-	-8000	8001- 14000	14001-
		Ruokakuntaa kohden, mk			Indeksiluvut (Alin tu- loryhmä = 100)		
00-01	<u>RAVINTO</u>	<u>3018.2</u>	<u>3727.0</u>	<u>4556.2</u>	<u>100</u>	<u>123</u>	<u>151</u>
000	<u>Viljätuotteet</u>	<u>517.2</u>	<u>617.1</u>	<u>685.9</u>	<u>100</u>	<u>119</u>	<u>133</u>
	siitä						
	Jauhot ja suurimot	223.1	214.9	169.3	100	96	76
	Ruokaleipä	150.1	195.3	238.7	100	130	159
	Kahvileipä, leivokset yms.	130.3	186.7	251.8	100	143	193
001	<u>Liha</u>	<u>570.0</u>	<u>734.3</u>	<u>931.0</u>	<u>100</u>	<u>129</u>	<u>163</u>
	siitä						
	Naudanliha, paisti	36.2	61.1	101.4	100	169	280
	" , muu liha	45.0	49.1	50.3	100	109	112
	Sianliha	116.8	102.9	98.7	100	88	85
	Kyljykset ja kinkku (raaka)	14.0	15.7	52.9	100	112	378
	Paistijauheliha	12.3	14.2	34.7	100	115	282
	Tavallinen jauheliha	50.6	67.6	69.5	100	134	137
	Maksa	11.0	15.0	27.5	100	136	250
	Leikkelelihat	24.5	44.0	68.1	100	180	278
	Leikkelemakkara, I laatu- luokka (meetvurst ym.)	18.0	33.4	41.6	100	186	231
	Leikkelemakkara, II laatu- luokka (pekonimakkara ym.)	21.1	34.8	36.0	100	165	171
	Leikkelemakkara, III laa- tuluokka (teemakkara ym.)	57.5	67.4	56.7	100	117	99
002	<u>Kala</u>	<u>79.8</u>	<u>91.5</u>	<u>118.5</u>	<u>100</u>	<u>115</u>	<u>148</u>
	siitä						
	Tuore kala	34.0	38.5	46.7	100	113	137
	Pakastettu kala	8.5	14.7	15.5	100	173	182
	Suolattu silli	10.6	10.0	11.6	100	94	109
	Kaläsäilykkeet	14.4	16.5	27.8	100	115	193
003	<u>Maito ja juusto</u>	<u>585.9</u>	<u>698.6</u>	<u>724.1</u>	<u>100</u>	<u>119</u>	<u>124</u>
	siitä						
	Maito	471.2	517.5	487.9	100	110	104
	Kerma	38.6	67.3	86.0	100	174	223
	Emmental-juusto	11.0	14.6	30.6	100	133	278
	Edam-juusto	21.5	33.3	34.0	100	155	158
004	<u>Kananmunat</u>	<u>92.9</u>	<u>113.9</u>	<u>127.7</u>	<u>100</u>	<u>123</u>	<u>137</u>
005	<u>Voi</u>	<u>349.4</u>	<u>404.7</u>	<u>383.4</u>	<u>100</u>	<u>116</u>	<u>110</u>
006	<u>Muut rasvat</u>	<u>61.7</u>	<u>62.0</u>	<u>66.4</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>108</u>
007	<u>Hedelmät ja marjat</u>	<u>155.3</u>	<u>263.6</u>	<u>368.7</u>	<u>100</u>	<u>170</u>	<u>237</u>
	siitä						
	Tuoreet hedelmät	107.3	167.3	262.6	100	156	245
	Marjat	33.4	70.6	59.7	100	211	179
	Pakastetut ja kuivatut marjat ja hedelmät ja he- delmäsäilykkeet	13.1	22.9	36.8	100	175	281
008	<u>Perunatuotteet</u>	<u>70.2</u>	<u>74.5</u>	<u>70.1</u>	<u>100</u>	<u>106</u>	<u>100</u>
009	<u>Juurikasvit ja vihannekset</u>	<u>82.5</u>	<u>118.9</u>	<u>176.6</u>	<u>100</u>	<u>144</u>	<u>214</u>
	siitä						
	Juurikasvit	11.1	14.4	19.7	100	130	177
	Tomatti	17.9	23.4	38.7	100	131	216
	Tuore kurkku	13.7	18.1	21.4	100	132	156

	Tuloluokka					
	I -8000	II 8001- 14000	III 14001-	I -8000	II 8001- 14000	III 14001-
	Rukkakuntaa kohden, mk			Indeksiluvut (Alin tuloryhmä = 100)		
010 <u>Sokeri</u>	152.8	157.8	145.7	100	103	95
011 <u>Sokerivalmisteet</u>	80.5	118.5	199.4	100	147	248
013 <u>Ravintola-ateriat</u>	124.3	194.8	431.2	100	157	347
02 <u>JUOMAT</u>	390.5	522.2	762.5	100	134	195
02000 <u>Kahvi</u>	246.1	295.5	290.7	100	120	118
021 <u>Alkoholittomat juomat</u>	46.9	60.8	99.9	100	130	213
siitä						
Virvoitusjuomat	21.3	28.3	59.9	100	133	281
Pilsneri	13.4	13.5	13.1	100	101	98
022 <u>Alkoholijuomat</u>	52.6	90.1	201.0	100	171	382
023 <u>Ravintolajuomat</u>	37.6	67.8	161.4	100	180	429
siitä						
Kahvi	26.7	39.7	92.4	100	149	346
Alkoholijuomat	5.9	17.5	44.4	100	297	753
1 <u>TUPAKKA</u>	254.9	312.9	312.4	100	122	123
20 <u>VAATETUS</u>	500.7	778.4	1569.8	100	155	314
siitä						
200 <u>Miesten päällysvaatteet</u>	101.8	200.1	418.1	100	197	411
201 <u>Naisten " "</u>	137.2	213.3	454.2	100	155	331
203 <u>Miesten alusvaatteet</u>	48.9	80.8	134.3	100	165	275
204 <u>Naisten " "</u>	78.5	95.7	191.0	100	122	243
206 <u>Asusteet</u>	35.3	63.6	147.1	100	180	417
207 <u>Kankaat ja langat</u>	67.0	108.4	188.6	100	162	281
21 <u>Jalkineet</u>	106.5	186.2	324.3	100	175	305
3 <u>ASUNTO</u>	1081.9	1631.7	3086.6	100	151	285
4 <u>VALO JA LÄMPÖ</u>	405.1	439.2	473.1	100	108	117
5 <u>KOTITALOUSKALUSTO, -TARVIK- KEET JA -PALVELUKSET</u>	398.4	646.5	1272.8	100	162	319
siitä						
500 <u>Huonekalut</u>	83.0	122.3	263.9	100	147	318
501 <u>Matot</u>	6.8	17.8	54.2	100	262	797
502 <u>Kodin tekstiilit</u>	29.5	49.2	139.2	100	167	472
503 <u>Kodin varusteet</u>	21.5	20.9	55.9	100	97	260
505 <u>Kotitalouskoneet</u>	77.1	142.2	158.7	100	184	206
506 <u>Valaisimet ja astiat</u>	35.4	78.8	193.5	100	223	547
508 <u>Pesuvaineet ym.</u>	86.2	114.2	146.4	100	132	170
509 <u>Pesu</u>	12.4	18.1	49.3	100	146	398
6 <u>HENKILÖKOHT. PUHTAUS JA TERVEYDENHOITO</u>	282.1	413.2	702.9	100	146	249
siitä						
600 <u>Toalettivarusteet, kertakulu- tustavarat</u>	56.9	86.7	160.2	100	152	282
601 <u>Kestävät toalettivarusteet</u>	7.4	11.1	19.7	100	150	266
602 <u>Parturi, kampaaaja, sauna</u>	31.2	54.8	124.9	100	176	400

	Tuloluokka					
	I -8000	II 8001- 14000	III 14001-	I -8000	II 8001- 14000	III 14001-
	Ruokakuntaa kohden, mk			Indeksiluvut (Alin tu- loryhmä = 100)		
610 Lääkkeet	92.6	124.4	135.1	100	134	146
612 Sairauden hoitovarusteet	18.0	21.1	41.8	100	117	232
614 Sairaalamaksut, lääkärin ym. palkkiot	70.8	111.2	210.4	100	157	297
7 <u>LIIKENNE</u>	<u>712.5</u>	<u>1163.6</u>	<u>4020.5</u>	<u>100</u>	<u>163</u>	<u>564</u>
siitä						
700 Auton ostot	111.4	248.8	2051.2	100	223	1841
70101 Mopedi	20.8	26.3	18.5	100	126	89
702 Polttoaineet	151.2	230.0	583.8	100	152	386
703 Auton huolto	15.0	25.6	85.1	100	171	567
704 Auton korjaus	59.6	95.5	351.3	100	160	589
710 Kotimaan matkat	176.7	255.9	381.1	100	145	216
711 Ulkomaan matkat	6.7	13.8	74.3	100	206	1109
720 Posti- ja puh.maksut	37.6	48.9	126.3	100	130	336
8 <u>VIRKISTYS, HUVITTELU JA KOULUTUS</u>	<u>452.6</u>	<u>751.1</u>	<u>1478.1</u>	<u>100</u>	<u>166</u>	<u>327</u>
siitä						
80100 Radio	10.7	17.3	25.4	100	162	237
80101 Televisio	49.2	85.9	64.3	100	175	131
803+805 Harrastusvälineet	86.1	164.1	440.5	100	191	512
806 Koulu- ja kurssimaksut	65.2	119.2	236.9	100	183	363
807 Taiteet, urheilu, hovit	15.6	33.9	84.7	100	217	543
80800 Radiolupa	18.8	21.2	24.7	100	113	131
80801 Televisiolupa	32.8	46.1	54.0	100	141	165
9 <u>MUUT TAVARAT JA PALVELUKSET</u>	<u>85.7</u>	<u>169.7</u>	<u>339.7</u>	<u>100</u>	<u>198</u>	<u>396</u>
siitä						
90001 Laukut, salkut, lompakot	6.8	19.7	46.9	100	290	690
90002-						
90003 Korut	3.1	7.3	18.9	100	235	610
90004 Renne- ja taskukellat	7.0	11.4	18.6	100	163	266
<u>KULUTUSMENOT YHTEENSÄ</u>	<u>7691.2</u>	<u>10743.3</u>	<u>18996.7</u>	<u>100</u>	<u>140</u>	<u>246</u>
Ruokakuntia näytteessä	316	592	523			
Ruokakunnan keskim. henki- löluku	4.15	4.47	4.36			